

SYSTÉMOVÁ PODPORA
INKLUZIVNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ V ČR

www.inkluze.upol.cz
CZ.1.7./1.2.00/43.0003

Výstup projektu
„Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR“

**Analýza podpory žáků se speciálními
vzdělávacími potřebami – obce**

Hlavní partner:

Partneři:

Autoři: Kateřina Brožová, Barbora Úlehlová
Editace: Lenka Felcmanová

**Univerzita Palackého v Olomouci, Člověk v tísni, o.p.s.,
2015**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obsah

Obsah	2
Úvod.....	2
Výzkumný vzorek	4
Vztah ke školství	6
Krajský normativ	7
Příspěvek na zajištění podpory pro žáky se SVP	8
Příspěvek na asistenty pedagoga.....	9
Procesy financování podpory žáků se SVP na úrovni kraje.....	10
Metodické vedení.....	12
Bariéry rozvoje inkluzivního vzdělávání	17
Shrnutí hlavních zjištění	18

Úvod

V projektu Systémová podpora inkluzivního vzdělávání vznikla série materiálů k podpoře pedagogů i asistentů pedagoga při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Dokumenty jsou koncipovány tak, aby byly plně v souladu s novelou školského zákona, jejíž účinnost je stanovena od 1. 9. 2016. Například „Katalog podpůrných opatření“, jeden z klíčových výstupů projektu, představující soubor podpůrných opatření uspořádaných do logického, vnitřně koherentního, a přesto diverzifikovaného modelu, byl přímo připraven pro implementaci v rámci nového systému.

K zajištění co největšího praktického dopadu těchto materiálů zpracoval realizační tým řadu analýz, studií a expertních odhadů, v rámci nichž byla shromážděna a interpretována data, která jsou pro uchopení celé problematiky nezbytná.

Nezbytným východiskem pro navržení funkčních nástrojů podpory škol i pro stanovení systémových doporučení je důkladné mapování současné situace ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Za tímto účelem jsme vytvořili zde předkládanou analýzu podpory žáků se SVP z pohledu obcí.

Analýza měla za cíl mapovat jednak finanční toky k zajištění podpory žáků se SVP, jejich dostupnost a využívání a dále metodickou podporu škol. Cílovou skupinou byly obce na území ČR. Průzkum probíhal formou on-line šetření pomocí standardizovaného dotazníku (Click4Survey) od 24. 11. 2014 do 31. 1. 2015. Přes opakovanou snahu zajistit větší návratnost se nakonec podařilo získat jenom 139 odpovědí, což je 18 % oslovených. Důvody malé návratnosti mohou být tyto: rozdílná IP adresa odesílatele a tvůrce emailu, nepochopení adresátů, o jakou úlohu se vlastně jedná (dotazník byl přeposílán zpátky na školy), zastaralá technika na obecních úřadech, která neumožnila formulář otevřít, a v neposlední řadě zřejmě nekonkrétní adresování.

Výzkumný vzorek

Celkem se průzkumu zúčastnilo 139 obcí. Zástupci obcí nemuseli vyplnit všechny otázky, aby mohli v dotazníku pokračovat. Pouze u některých klíčových otázek byla zadána povinnost odpovědi. Počet odpovědí se tedy u jednotlivých otázek v některých případech liší.

Rozložení vyplněných dotazníků v krajích je různé. Nejvíce odpovědí (po 18 %) jsme získali ze Středočeského a Jihomoravského kraje. Výzkumu se nezúčastnily téměř žádné obce z Olomouckého, Plzeňského a Ústeckého kraje (po jednom až dvou dotaznících), za zcela nedostatečné lze považovat i informace z krajů Vysočina a Královéhradeckého (po 2 % z celkového vzorku), z těchto důvodů tedy **nemůžeme vzorek považovat za reprezentativní pro celou ČR.**

Graf č. 1 Kraj, ve kterém se obec nachází

Ve kterém kraji se nachází vaše obec?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Středočeský	18%	25
Jihomoravský	18%	24
Pardubický	14%	19
Moravskoslezský	12%	16
Jihočeský	9%	12
Hlavní město Praha	7%	10
Karlovarský	5%	7
Zlínský	5%	7
Liberecký	4%	6
Kraj Vysočina	2%	3
Královéhradecký	2%	3
Plzeňský	1%	2
Ústecký	1%	2
Olomoucký	1%	1

Celkový počet odpovědí: 137

Jak je zřejmé z grafu č. 2, přibližně třetina dotazníků pochází z obcí s 3 až 15 tisíci obyvatel, další více než třetina z obcí s 15 až 100 tisíci obyvatel, ostatní kategorie počtu obyvatel naplňují přibližně desetinu vzorku. Žádná obec neuvádí počet obyvatel nad 1 000 000, 10 pražských dotazníků bylo vyplněno v jednotlivých městských částech.

Graf č. 2 Velikost obce

Kolik obyvatel má vaše obec?

Hodnota	Procent	Odpovědí
15 001 až 100 000 obyvatel	35%	48
3001 až 15 000 obyvatel	32%	44
1000 obyvatel či méně	13%	18
1001 až 3000 obyvatel	10%	14
100 001 až 1 000 000 obyvatel	9%	13
více než 1 000 000 obyvatel	0%	0

Celkový počet odpovědí: 137

Nejvíce obcí z našeho vzorku má na svém území 1 až 3 základní školy (53 %), žádnou základní školu pro žáky se zdravotním postižením (68 %), žádnou (53 %) případně jednu (40 %) školu samostatně zřízenou pro žáky se zdravotním postižením a 1 až 3 mateřské školy (43 %). Na území 15 % obcí není žádná střední škola, 35 % obcí uvádí na svém území 1 až 3 střední školy.

Obce jsou zřizovatelem drtivé většiny, tzn. 93 % základních škol na svém území, podobně je to i s poměrem obcí zřizovaných mateřských škol (94 %). Naopak základních škol pro žáky se zdravotním postižením (mimo ZŠ praktické) zřizuje obec 39 %, základních škol praktických 30 % a středních pouze 1,7 % z celkového počtu škol na území obce.

Vztah ke školství

Dlouhodobou či střednědobou strategií rozvoje vzdělávání má zpracovanou méně než polovina obcí (47 %). Nejčastěji mají strategický plán zpracovány obce s 15 až 100 tisíci obyvatel. Existence dlouhodobé nebo střednědobé strategie souvisí se vzděláním osob, které mají v obci školství na starosti – významně častěji ji mají ty obce, kde osoby zodpovědné za školství mají ekonomické a současně také pedagogické vzdělání.

Graf č. 3 Podíl obcí se zpracovanou dlouhodobou či střednědobou strategií rozvoje vzdělávání

Má vaše obec zpracovanou dlouhodobou či střednědobou strategií rozvoje vzdělávání?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Ne	53%	72
Ano	47%	64

Celkový počet odpovědí: 136

Co se týče pracovníků, kteří mají na starosti rozpočet škol v obcích, nejčastěji mají ekonomické vzdělání (62 %), více než třetina obcí uvádí, že tyto pracovníci mají ekonomické i pedagogické vzdělání a v 8 % obcí mají školství na starosti lidé s pedagogickým vzděláním (jedná se především o malé obce s méně než 1000 obyvateli).

Graf č. 4 Vzdělání pracovníků odpovědných za rozpočet škol

Jaké je odborné zaměření lidí odpovědných za rozpočet škol na vašem úřadě?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Ekonomické	62%	84
Ekonomické i pedagogické	36%	48
Pedagogické	8%	11
Jiné zaměření, jaké	7%	9

Celkový počet odpovědí: 135

Krajský normativ

Obce předávají kraji (nebo obci s rozšířenou působností) za účelem přidělení normativních prostředků školám nejčastěji zahajovací výkaz a výkaz P1 04 (84 respektive 81 % obcí). Údaj o těchto dokladech získaný od obcí je podobný výsledkům průzkumu na školách (92 respektive 84 % škol předává tyto doklady). Obce však častěji uvádějí i předávání kvartálních rozvah škol (26 %) a jiných, blíže nespecifikovaných dokumentů (35 % obcí).

Graf č. 5 Druh podkladů předávaný obcí kraji nebo obci s rozšířenou pro přidělení normativních prostředků

Jaké podklady poskytujete krajskému úřadu nebo obci s rozšířenou působností pro přidělení normativních prostředků?

Hodnota	Procent	Odpovědi
Zahajovací výkaz	84%	109
Výkaz P1 04	81%	105
Jiné, jaké	35%	45
Kvartální rozvaha školy	26%	34

Celkový počet odpovědí: 130

Při rozpočítávání krajského normativu kraj podle 45 % obcí zúčastněných v průzkumu nekomunikuje s obcemi na svém území. Výsledky pro jednotlivé kraje nelze vzhledem k malému počtu odpovědí považovat za reprezentativní, přesto není bez zajímavosti, že vzhledem ke komunikaci ohledně tohoto tématu jsou **nejhůře hodnoceny kraje Středočeský a Pardubický, naopak za komunikující kraj byl častěji označen kraj Moravskoslezský, Jihomoravský a Praha.**

Pokud má obec strategii rozvoje školství, významně více komunikuje s krajským úřadem při rozpočítávání normativu.

Graf č. 6 Komunikace kraje s obcí při rozpočítávání krajského normativu

Komunikuje kraj s obcemi při rozpočítávání krajského normativu?

Hodnota	Procent	Odpovědi
Ano	55%	71
Ne	45%	58

Celkový počet odpovědí: 129

Příspěvek na zajištění podpory pro žáky se SVP

Jak je zřejmé z grafu č. 7, více než polovina, tedy 57 % obcí zapojených v šetření nepřispívá školám na svém území na zajištění podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nad rámec krajského normativu a příplatků z regionálního školství, pouze přibližně jedna třetina škol (34 %) na tyto potřeby přispívá pravidelně.

Graf č. 7 Příspěvek na podporu vzdělávání žáků se SVP

Přispívá vaše obec na zajištění podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nad rámec krajského normativu a příplatků z regionálního školství?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Ne	57%	75
Ano, pravidelně	26%	34
Někdy	17%	23

Celkový počet odpovědí: 132

V obcích, kde má školství na starosti někdo s pedagogickým vzděláním, přispívají na vzdělávání žáků se SVP významně více (pravidelně 55% a alespoň někdy 9%), naopak zástupci obcí s ekonomickým vzděláním přispívají na tyto potřeby méně (pravidelně 18% a vůbec 61%).

Tyto příspěvky jsou rovněž vyšší v obcích, které mají středně či dlouhodobou strategii v oblasti školství.

Případný příspěvek obcí je nejčastěji směřován na stavební úpravy ve školách (školy v rámci předchozí části průzkumu uváděly, že peníze na stavební úpravy jsou v porovnání s jinými možnostmi podpory uvedenými v nabídce v současnosti nejméně potřeba. Téměř stejnou důležitost má podle obcí příspěvek za účelem zajištění pomůcek, v této oblasti školy podle svého vyjádření pociťují nedostatek financí. Na třetím místě, co se týče směřování příspěvku z obcí do škol, je podle výsledků průzkumu v obcích mzda asistentů pedagoga, což je zároveň nejtěživější finanční problém škol v rámci problematiky vzdělávání žáků se SVP. Méně často pak obce přispívají na zajištění služeb školního pedagoga a /nebo psychologa, posílení mzdového fondu celkově a mzdy pedagogů, což jsou další oblasti, kde školy vnímají nejvíce obtíží s financováním.

Pokud se na účely příspěvků od obcí podíváme podrobněji, zjistíme, že **obce, které nemají vytvořenou střednědobou či dlouhodobou strategii, výrazně méně přispívají na mzdu asistenta pedagoga**. Obce se strategií mají jiné pořadí účelů příspěvků – na prvním místě je mzda pro asistenty pedagoga, dále zajištění pomůcek, a teprve poté stavební úpravy. Dalším zjištěním je, že pokud školství v obci řídí lidé

s pedagogickým vzděláním, tyto obce více přispívají na mzdy pedagogů. Mezi jinými podporovanými aktivitami se objevil příspěvek na akce školy.

Graf č. 8 Účel příspěvku obce na podporu žáků se SVP

Kam je tento příspěvek směřován?

Hodnota	Skóre	Pořadí
Stavební úpravy	238	1
Zajištění pomůcek	234	2
Mzda asistenta pedagoga	181	3
Služby školního pedagoga a /nebo psychologa	129	4
Posílení mzdového fondu	111	5
Mzda pedagoga	98	6
DVPP	94	7
Jinam	21	8
Doučování	0	9

Příspěvek na asistenty pedagoga

81 % dotázaných obcí nepřispívá školám, které zřizují na asistenty pedagoga. Pokud přispívají, jedná se nejčastěji o finanční prostředky na přibližně 1 úvazek asistenta pedagoga. Výše příspěvků se pohybuje od 5000 do 14 000 měsíčně na jednoho asistenta. Celková výše příspěvku je u jednotlivých obcí velmi rozdílná, pohybuje se od jednotek tisíc do statisíců Kč.

Procesy financování podpory žáků se SVP na úrovni kraje

60 % obcí nemá informace o tom, kolik peněz je v rezervě krajských úřadů vytvořené po normativním rozpisu rozpočtu¹ a jaké jsou oblasti, na které se mohou zdroje z rezervy čerpat, což je výsledek ještě horší než u škol. Všichni respondenti z Prahy uváděli, že nemají informace z této oblasti, dále se negativní odpověď častěji vyskytovala u obcí z Jihomoravského a Středočeského kraje, informovaní jsou naopak respondenti z Moravskoslezského kraje.

Graf č. 9 Míra informovanosti obcí o rezervě krajských úřadů vytvořené po normativním rozpisu rozpočtu

Máte informace o tom, kolik peněz je v této rezervě a jaké jsou oblasti, na které se mohou z rezervy čerpat finanční prostředky?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Ne	60%	80
Ano	40%	54

Celkový počet odpovědí: 134

V grafu č. 10 jsou prezentovány názory respondentů na míru transparentnosti procesu nastavování a čerpání prostředků z krajské rezervy. Názory na to, zda jsou **prostředky z této rezervy rozdělovány transparentně**, jsou značně rozdílné, především však **více než třetina obcí se k tomuto tématu nedokáže vyjádřit**. Poněkud více respondentů se domnívá, že rozdělování prostředků je spíše nebo určitě přehledné a transparentní (35 %). Mezi obcemi, které jsou k průhlednosti rozdělování prostředků kritické, patří častěji obce se strategickým plánem.

¹ Rezervu povinně vytváří každý krajský úřad v rozmezí nejméně 1,0% a nejvíce 2,5% z celkového objemu finančních prostředků rozepsaných krajskému úřadu ministerstvem. Rezervu tvoří prostředky pro řešení zvláštních věcných okruhů v průběhu příslušného kalendářního roku, které nelze promítnout do rozpisu rozpočtu jednotlivých právnických osob prostřednictvím krajských normativů. S ohledem na vzdělávání žáků se SVP má krajský úřad zvláštní pozornost věnovat zejména financování vzdělávání dětí a žáků s hlubokým mentálním postižením a žáků se SVP v těch případech, kdy stanovení přímých výdajů prostřednictvím krajských normativů nezabezpečuje realizaci upravených vzdělávacích programů či specifika individuálního vzdělávacího plánu projednaná s krajským úřadem a funkce asistenta pedagoga podle § 16 odst. 9 školského zákona, pokud tato problematika není dostatečně řešena příplatkem k normativu. Alespoň 60 % vytvořených rezerv musí krajský úřad uvolnit na účty právnických osob do 20. června, dalších alespoň 20 % nejpozději do 30. září a zbylé přímé výdaje nejpozději do 30. listopadu příslušného kalendářního roku.

Graf č. 10 Názor zástupců obcí na míru transparentnosti způsobu stanovení a čerpání krajské rezervy

Je podle Vás přehledný a dostatečně transparentní způsob, jakým je stanovována a čerpána tato rezerva?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Nedokážu posoudit	36%	49
Určitě ano	18%	24
Spíše ano	17%	23
Spíše ne	17%	23
Určitě ne	12%	16

Celkový počet odpovědí: 135

Podle obcí kraje nejčastěji směřují zdroje z rezervy především na mzdu asistenta pedagoga. Další často zmiňovanou oblastí jsou pomůcky a mzdy pedagogů. 36 % obcí uvedlo, že informace o tom, na jaké účely jsou prostředky z rezervy určeny, nemá k dispozici.

Graf č. 11 Názor zástupců obcí na oblasti využití prostředků z rezervy kraje

Pokud přispívá kraj školám na zajištění podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami z této rezervy, do kterých oblastí příspěvek míří?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Mzda asistenta pedagoga	78%	109
Zajištění pomůcek	53%	73
Mzda pedagoga	44%	61
Informace nemáme k dispozici	36%	50
Posílení mzdového fondu	35%	49
DVPP	15%	21
Služby školního pedagoga a /nebo psychologa	13%	18
Kraj školám nepřispívá z rezervy na zajištění podpory žáků se SVP	12%	17
Jinam, kam	9%	12
Stavební úpravy	4%	5
Doučování	1%	2

Celkový počet odpovědí: 139

Metodické vedení

60 % obcí uvádí, že na obecním/městském úřadě není nikdo pověřen metodickým vedením škol. Tento údaj do jisté míry koresponduje s výsledky průzkumu ve školách. V případě, že obce poskytují metodickou pomoc, mají zároveň častěji zpracovanou dlouhodobou strategii (66 %), více přispívají nad rámec krajského normativu a jejich pracovníci jsou lépe informovaní o procesech financování.

Graf č. 12 Metodické vedení škol

Je na obecním/městském úřadě někdo pověřen metodickým vedením školy?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Ne	60%	81
Ano	40%	53

Celkový počet odpovědí: 134

Zaměření metodického vedení poskytovaného obcemi školám je popsáno v grafu č. 13. **Metodické vedení ze strany obcí je podle jejich vyjádření zaměřeno především na témata: legislativa, financování škol, vedení dokumentace a výkaznictví.** Tato vyjádření odpovídají výstupům z dotazování škol, které rovněž uvádějí, že obce se věnují především metodice v nepedagogických oblastech. Zároveň je z průzkumu realizovaného ve školách zřejmé, že tato témata jsou většinou se školami probírána spíše okrajově (např. pouze 17 % škol uvedlo, že se jejich hlavní poskytovatel metodického vedení věnuje podpoře v oblasti tématu financování škol). **Ředitelé škol zároveň uváděli, že nejvíce postrádají podporu v oblasti zajišťování dalších finančních zdrojů na podporu vzdělávání žáků se SVP (granty, dotační a rozvojové programy).**

Graf č. 13 Zaměření metodického vedení škol

Na jaké oblasti je metodické vedení zaměřeno? Možnost více odpovědí.

Hodnota	Procent	Odpovědi
Legislativa	87%	46
Financování školy	85%	45
Vedení dokumentace, výkaznictví	79%	42
Primární prevence rizikového chování (sociálně patologických jevů)	49%	26
Spolupráce s dalšími institucemi (školská poradenská zařízení, OSPOD apod.)	43%	23
Kvalita vzdělávání (metody výuky, tvorba a evaluace školního vzdělávacího programu, volba učebnic)	17%	9
Podpora vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami mimo podporu v oblasti práce asistenta pedagoga	13%	7
Spolupráce s rodiči žáků	13%	7
Podpora v oblasti působení asistenta pedagoga	9%	5
V jiné oblasti, jaké	4%	2

Celkový počet odpovědí: 53

Metodické vedení v oblasti vzdělávání žáků se SVP uvedlo pouze 13 % obcí, jejich podpora je opět nejčastěji soustředěna na oblast zajišťování dalších finančních zdrojů (granty, dotační a rozvojové programy). Dalšími dvěma uváděnými oblastmi byla speciálně pedagogická péče a intervence nad rámec běžné výuky a spolupráce učitele s asistentem pedagoga (viz graf č. 14).

Školy obec jako nejvíce podporující subjekt v oblasti metodického vedení ve vzdělávání žáků se SVP vůbec neuvádějí. V připomínkách zástupců obcí se také objevilo, že metodická podpora škol obcím nepřísluší.

Graf č. 14 Zaměření poskytovaného metodického vedení v oblasti podpory žáků se SVP

Pokud je metodické vedení zaměřeno i na oblast práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, co konkrétně je obsahem vámi poskytovaného metodického vedení? Na co je metodické vedení zaměřeno?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Zajišťování dalších finančních zdrojů na podporu žáků se SVP (granty, dotační a rozvojové programy)	100%	7
Speciálně-pedagogická péče a intervence nad rámec běžné výuky	43%	3
Spolupráce učitele s asistentem pedagoga	43%	3
Organizační zabezpečení výuky (zajištění individuální a skupinové práce, dalšího pracovního místa pro žáka apod.)	29%	2
Pomůcky	29%	2
Práce s třídním klimatem	29%	2
Uzpůsobení metod a forem výuky	29%	2
Uzpůsobení obsahu učiva a učebních cílů – individualizace výuky	14%	1
Úprava hodnocení	0%	0
Jiný obsah, jaký?	0%	0
Obsah činnosti asistenta pedagoga	0%	0

Celkový počet odpovědí: 7

Zatímco školy uvádějí, že **metodické vedení probíhá nejčastěji prostřednictvím e-mailu nebo telefonicky**, obce považují za nejčastější nástroj svého metodického vedení pravidelná setkávání se zástupci škol (školy jej vnímají jako nejméně častou formu metodického vedení). Komunikace mailem či telefonem je však podle obcí také častá (na druhém místě, školy ji uvedly jako primární). Četnost jednotlivých forem metodického vedení, jak ji uváděli zástupci obcí, je prezentována v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 Četnost forem metodického vedení

Jaká je forma vámi poskytovaného metodického vedení?

V jiných se objevuje víckrát metodická podpora není v kompetenci obce semináře kvůli jednotlivým agendám - financování, personalistika, ekonomické záležitosti

Hodnota	Skóre	Pořadí
Pravidelná setkávání se zástupci škol	286	1
Komunikace mailem nebo telefonem	267	2
Osobní návštěvy ve školách	202	3
Distribuce materiálů s metodickými informacemi v tištěné podobě	154	4
Zveřejnění metodických informací na webových stránkách apod. (aktualizace informací)	98	5
Další vzdělávání pedagogů - kurzy, workshopy, semináře	63	6
Jiná	4	7

Názor zástupců obcí na to, v jakých oblastech podpory žáků se SVP školy potřebují nejvíce podpořit, je prezentován v tabulce č. 2. **Co se týče oblastí, kde metodické vedení škol nejvíce chybí, obce se se školami shodují v tom, že na prvním místě je způsob zajišťování finančních prostředků na podporu žáků se SVP.**

Dále se obce domnívají, že školám chybí metodická podpora v oblasti poskytování speciálně-pedagogické péče a intervence nad rámec běžné výuky. Názor škol s tím do značné míry koresponduje (ředitelé škol uvedli toto téma na třetím místě). Stejně tak se názor škol a obcí v podstatě shoduje v míře potřeby metodické podpory v oblasti organizačního zabezpečení výuky, obce toto téma umístily na třetí místo, školy na čtvrté.

Našly se však i rozdíly ve vnímání důležitosti chybějících témat metodického vedení – školy jako druhé nejvíce postrádané téma metodického vedení uvedly uzpůsobení obsahu učiva a učebních cílů, obce toto téma uvedly průměrně až na pátém místě.

Hodnocení absence témat metodického vedení se v obcích lišilo podle toho, jaké vzdělání má osoba, která má v obci školství na starosti – podle zástupců obcí s pedagogickým vzděláním je důležitost tématu „uzpůsobení obsahu učiva a učebních cílů“ vyšší (na druhém místě). V obcích, kde má tato osoba ekonomické vzdělání, školy údajně více postrádají informace o pomůckách.

Tabulka č. 2 *Názor zástupců obcí na oblasti podpory žáků se SVP, ve které školy potřebují nejvíce podpořit*

V jakých oblastech podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami dle Vašeho názoru školy nejvíce potřebují metodické informace?

Hodnota	Skóre	Pořadí
Zajišťování dalších finančních zdrojů na podporu žáků se SVP (granty, dotační a rozvojové programy)	1 150	1
Speciálně-pedagogická péče a intervence nad rámec běžné výuky	453	2
Organizační zabezpečení výuky (zajištění individuální a skupinové práce, dalšího pracovního místa pro žáka apod.)	399	3
Pomůcky	294	4
Uzpůsobení obsahu učiva a učebních cílů	246	5
Spolupráce učitele s asistentem pedagoga	205	6
Práce s třídním klimatem	143	7
Obsah činnosti asistenta pedagoga	130	8
Úprava hodnocení	63	9
V jiné oblasti	34	10

Odpovědnost za metodické vedení škol by podle obcí měla stejně jako podle škol spadat především pod školská poradenská zařízení (PPP, SPC). Obce by však na rozdíl od škol rády viděly více aktivity i na straně MŠMT – 61 % obcí si myslí, že by MŠMT mělo školám poskytovat metodické vedení. Názor zástupců obcí na to, kdo by měl školám poskytovat metodické vedení, je prezentován v následujícím grafu.

Graf č. 15 *Názor zástupců obcí na to, kdo by měl školám poskytovat metodické vedení*

Kdo by podle Vašeho názoru měl poskytovat metodické vedení školám v oblasti podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ?

Hodnota	Procent	Odpovědí
Školské poradenské zařízení (PPP, SPC, SVP)	74%	100
MŠMT	61%	83
Organizace přímo řízená MŠMT	21%	28
Jiná možnost	7%	9
Nikdo	0%	0

Celkový počet odpovědí: 136

Bariéry rozvoje inkluzivního vzdělávání

Zástupci obcí se s řediteli škol téměř absolutně shodují na tom, jaké jsou největší překážky rozvoje inkluzivního vzdělávání. Na prvních pěti místech jsou podle obcí stejné problémy jako podle škol, a to téměř ve stejném pořadí (kromě 4. a 5. místa).

Za bariéru inkluze není, stejně jako v případě škol, považována neochota učitelů – tato položka se ocitla na posledním místě v seznamu bariér inkluze. Stejně tak nemá žádný větší význam nedostatek didaktických pomůcek, malou důležitost přikládají obce nedostatečnému metodickému vedení pedagogů.

Tabulka č. 3 Překážky rozvoje inkluzivního vzdělávání z pohledu zástupců obcí

Kde vidíte největší překážky v oblasti podpory žáků s SVP?

Hodnota	Skóre	Pořadí
Nedostatek finančních prostředků na zajištění specializovaných pozic (speciální pedagog a psycholog)	1 223	1
Nedostatek prostředků na zajištění služeb asistenta pedagoga	1 047	2
Nedostatečné podmínky pro individuální přístup – velké počty žáků ve třídě	685	3
Nedostatek prostředků na podporu žáků se sociálním a zdravotním znevýhodněním	354	4
Nepřipravenost učitelů pro práci se žáky se SVP	314	5
Nedostatek prostředků na kompenzační a reedukační pomůcky pro žáky se zdravotním postižením	266	6
Nedostatečné vedení ze strany školských poradenských zařízení (PPP, SPC) v oblasti definování Podpory žáka	164	7
Nedostatečná spolupráce s rodiči	96	8
Architektonické bariéry	90	9
Nedostatek didaktických pomůcek pro výuku (mimo kompenzačních a reedukačních pomůcek pro žáky se zdravotním postižením)	79	10
Nedostatečná metodická podpora učitelů	68	11
Nejsou	26	12
Neochota učitelů	24	13

Shrnutí hlavních zjištění

Obce mají na problematiku vzdělávání žáků se SVP podobný náhled jako školy, například se spolu shodují v tom, jaké bariéry dle jejich názoru brání rozvoji inkluzivního vzdělávání (především nedostatek financí na různých úrovních, příliš vysoký počet žáků ve třídách a nepřipravenost pedagogů). Podle obcí je bariérou inkluze také současná absence příplatku k normativu na žáky se sociálním a zdravotním znevýhodněním.

Obce do stavu vzdělávání na svém území příliš nezasahují a nesnaží se jej zásadně řídit – pouze méně než polovina obcí (47 %) má zpracovanou dlouhodobou či střednědobou strategii rozvoje vzdělávání. Přitom se obce, které mají vypracovaný strategický plán pro oblast školství, ve všech směrech chovají poučeněji než obce, které takový plán nemají. Více komunikují, jsou informovanější. Častěji kritizují některé mechanismy finančních toků, jako např. vytváření rezerv a stanovování priorit pro jejich čerpání, a zároveň mají o všech procesech větší povědomí.

Spolupráce ohledně školství mezi krajem a obcí vykazuje určité nedostatky – **při rozpočítávání krajského normativu zástupci krajského úřadu podle 45 % obcí zúčastněných v průzkumu nekomunikují s obcemi na svém území. Stejně tak 60 % obcí nemá informace o tom, kolik peněz je v rezervě krajských úřadů vytvořené po normativním rozpisu rozpočtu** a jaké jsou oblasti, na které se mohou prostředky z rezervy čerpat. Nejhůře hodnocen byl Středočeský a Pardubický kraj, naopak více komunikují kraje Moravskoslezský, Jihomoravský a Praha.

Rozpočet škol v obcích mají nejčastěji na starosti lidé s ekonomickým vzděláním (62 %).

Více než polovina, tedy 57 % obcí nepřispívá školám na svém území na zajištění podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nad rámec normativních prostředků, pouze přibližně jedna třetina škol (34 %) na tyto potřeby přispívá pravidelně. V obcích, kde má školství na starosti osoba s pedagogickým vzděláním, přispívají na vzdělávání žáků se SVP významně více.

Příspěvek obcí je nejčastěji směřován na stavební úpravy ve školách (oblast, kde školy nepociťují nedostatek financí), na zajištění pomůcek a na mzdy asistentů pedagoga (školy zde vnímají výrazný nedostatek financí). Obce, které mají zpracovanou strategii rozvoje vzdělávání, mají jiné pořadí účelů příspěvků – na prvním místě je mzda pro asistenty pedagoga, dále zajištění pomůcek, a teprve poté stavební úpravy.

Co se týče poskytování metodického vedení školám na svých územích, obce vnímají svoji důležitost výše, než jak jejich úlohu popisovaly školy, přesto však **60 % obcí uvádí, že na obecním/městském úřadě metodickým vedením škol není nikdo pověřen. Pokud tyto služby poskytují, věnují se především metodice v nepedagogických oblastech, zejména se jedná o legislativu, financování škol, vedení dokumentace a výkaznictví.**

Metodické vedení v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) uvedlo jen 13 % dotázaných obcí.

Potřeba škol zajistit finanční prostředky na podporu vzdělávání žáků se SVP se odráží v požadavcích škol na metodickou pomoc v této oblasti. Tuto pomoc obce částečně reflektují a školám ji poskytují. V jiných oblastech obce poskytují metodické vedení výrazně méně.

Respondenti nejčastěji vznášeli námitky vůči rozvoji inkluzivního vzdělávání bez systémové podpory, poukazovali na finanční problémy spojené se zajištěním podpory žáků se SVP, objevila se kritika nesystémového přístupu k financování vzdělávání z centra a nedobré komunikace všech aktérů. Zazněl také apel na zachování škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením a obavy z plošného vzdělávání všech žáků se SVP ve školách hlavního vzdělávacího proudu.

